

ครอบครัวและเครือญาติในเขตชุมชนคลองจั่น

นางสาวดวงทิพย์ เรืองสุริยะพงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต

แผนกวิชาสังคมวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2521

000788

I 1558592X

FAMILY AND KINSHIP IN HOUSING PROJECT OF KLONGCHAN COMMUNITY

Miss Duangtip Ruangsuriyapong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Sociology

Department of Sociology

Graduate School

Chulalongkorn University

1978

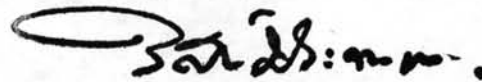
หัวข้อวิทยานิพนธ์ : ครอบครัวยุคใหม่และเครือญาติในเขตชุมชนคลองจั่น

โดย : น.ส.ดวงทิพย์ เรืองสุริยะพงศ์

แผนกวิชา : สังคมวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์

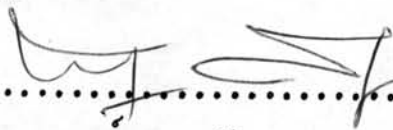
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

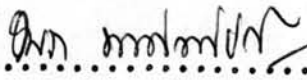
(ศาสตราจารย์ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

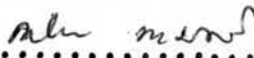
.....ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร. พัทธยา สายหนู)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์แนนนอย นະມາຕຣ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ครอบครัวยุคใหม่และเครือญาติในเคหะชุมชนคลองจั่น
ชื่อนิสิต นางสาวดวงทิพย์ เรืองสุริยะพงศ์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์
แผนกวิชา สังคมวิทยา
ปีการศึกษา 2520

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงลักษณะของครอบครัวยุคใหม่และเครือญาติในเคหะชุมชนคลองจั่นอันเป็นลักษณะของครอบครัวในสังคมเมืองที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยต้องการศึกษาถึงลักษณะของครอบครัวว่ามีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวหรือครอบครัวขยาย และต้องการศึกษาถึงรูปแบบของการติดต่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในระหว่างครอบครัวที่เป็นญาติพี่น้องกันโดยดูถึงการติดต่อช่วยเหลือกันในเรื่องผู้ให้สัมภาษณ์กับบิดามารดา พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับผู้ให้สัมภาษณ์ และญาติอื่น ๆ ที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกันกับผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อมูลที่น่าสนใจในการศึกษานี้ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสำรวจ (survey) แบบการสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (structured interview) โดยได้สุ่มตัวอย่างด้วยวิธี stratified random sampling จากครอบครัวที่มีบุตรอย่างน้อย 2 คน ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ที่อาศัยอยู่ในเคหะชุมชนคลองจั่นของการเคหะแห่งชาติ ซึ่งตั้งอยู่ในตำบลคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 24 จำนวน 100 ครอบครัว โดยทำการสัมภาษณ์หัวหน้าครอบครัว 100 คน และภรรยาหัวหน้าครอบครัว 100 คน รวมตัวอย่าง 200 คน

ผลการวิจัย พบว่า ครอบครัวยุคใหม่และเครือญาติในเคหะชุมชนคลองจั่นมีลักษณะและรูปแบบเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ

1. ครอบครัวยุคใหม่ในเคหะชุมชนคลองจั่นส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยวที่ประกอบ

ไปด้วยสามี ภรรยา และบุตร ที่อาจมีญาติสนิท เช่น บิดา มารดา พี่หรือน้องของสามี หรือภรรยา หรือของทั้งสองฝ่าย รวมไปถึงคนในอาศัยอยู่ด้วย

2. มีการติดต่อซึ่งกันและกันในระหว่างครอบครัวที่เป็นญาติพี่น้องกัน โดยผู้ให้สัมภาษณ์จะยังคงมีการติดต่อกับบิดามารดาและพี่น้องที่เคยอยู่ในครอบครัวดั้งเดิม ศึกษากันมาก่อน เราพบว่าระยะทางจะมีความสัมพันธ์กับการติดต่อ กล่าวคือ ญาติที่อาศัยอยู่ใกล้กันจะพบกันเร็ว ๆ นี้ และบ่อยกว่าญาติที่อาศัยอยู่ห่างไกลกัน

3. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในระหว่างครอบครัวที่เป็นญาติกัน เราพบว่าญาติพี่น้องจะมีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางด้านการเงิน การหางาน... การเลี้ยงดูบุตร การปรึกษาหารือกัน ของขวัญ ที่พักอาศัย การเยี่ยมญาติที่เจ็บไข้ได้ป่วย การช่วยเหลือในงานศพ โดยส่วนใหญ่แล้วครอบครัว ตัวอย่างในเคหะชุมชนคลองจั่น จะเป็นครอบครัวที่เป็นฝ่ายให้ความช่วยเหลือแก่ญาติพี่น้องของตนมากกว่าที่จะมีการแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือกันหรือมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายได้รับความช่วยเหลือจากญาติพี่น้องของตน

Thesis Title Family and Kinship in Housing Project of Klongchan
 Community
Name Duangtip Ruangsuriyasong
Thesis Advisor Dr. Amara Pongsapich
Department Sociology
Academic Year 1977

ABSTRACT

The purpose of this research is to study nuclear families and extended families in Klongchan Community by examining contacts and help patterns existing between the subjects and their elders, siblings and other kins who are not living in the same house as the subjects.

Data for this study has been obtained by interviewing 100 families who had at least two children under 15 years of age. These families are in Klongchan Housing Complex, Klongchan, Bangkok, Bangkok 24. This sample consisted of 100 husbands and 100 wives.

The findings show :

1. Most families in this sample are nuclear families consisting of husbands, wives, and their children. Some families have close relatives such as father, mother, brother(S) or sister(s) and some have servant(s) living in the same house as the subjects.

2. There are contacts within the kin related families.

The subjects still have contacts with their parents and siblings.

There is relationship between frequency of contact and distance. The frequency of contact with parents and siblings is higher when the relatives live near and lower when live at a greater distance.

3. The help patterns exist among kin related families.

The help items are lending and borrowing of money, finding jobs, caring for children, consulting, gifts, shelter, help during illness, and help at death. Most families in this sample provide help more than exchange or receive help.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้เพราะข้าพเจ้าได้รับคำแนะนำความช่วยเหลือดูแล
เอาใจใส่และการให้กำลังใจอย่างดียิ่งจากอาจารย์ ที่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ตลอดจน
คนผู้ที่อยู่ใกล้ชิดอย่างมากมาย ซึ่งข้าพเจ้าขอกล่าวนามไว้เพื่อเป็นเกียรติ ณ ที่นี้ คือ

ศาสตราจารย์ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง หัวหน้าแผนกสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษาและข้อคิดต่าง ๆ เกี่ยว
กับวิธีการดำเนินการวิจัยและอื่น ๆ ตั้งแต่เริ่มต้นมาจนจบสิ้นการวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์ อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการ
ตรวจวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาดูแลเอาใจใส่และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ
ตลอดมาทุกขั้นตอนของการวิจัย

ศาสตราจารย์ ดร.พทยา สายหู ประธานกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ที่ให้
คำแนะนำปรึกษาและให้ความสนับสนุนในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แน่งน้อย นະมาตร์ กรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็น
ผู้ให้ความรู้ทางค่านิชาสถิติ ให้คำแนะนำปรึกษาดูแลเอาใจใส่และให้ความช่วยเหลือ
แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดมาเป็นอย่างดี

ที่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือและให้กำลังใจเป็น
อย่างดีแก่ข้าพเจ้าในเรื่อง การทำ sampling frame การพิมพ์และโรเนียวแบบ
สอบถาม การสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล คือ คุณอนุสรณ์ สุนทรพงศ์
คุณมนัส มอมมัน คุณวิวัฒน์ ไม่แก่นสาร คุณนภาพร หะวานนท์ คุณณัฐพร พฤษไพศาล
คุณประสิทธิ์ ชนชื่นชอบ คุณชัยวัฒน์ สารทสนธิ คุณทิพย์วรรณ ศิริมหาโชคสกุล คุณทัศนีย์
คุณสุทนต์ศิริรัตน์ คุณแน่งน้อย เนตรสีทอง คุณสุมลมาลย์ เกษะประคิษฐ์ คุณกาญจนา
ศิริรัตน์ไพศาลกุล คุณชลลาทิพย์ ไสละบาท คุณอุษณีย์ พรหมมาศ คุณวิลาวัดย์ ตรีไชยาพร

คุณอุทัยพงศ์ ศรีบุพชาติสกุล คุณสวัสดิ์ วิเศษสัมมาพันธ์ คุณธงชัย ชัตติยวิทยากุล
 คุณรุ่งโรจน์ สีเหลืองสวัสดิ์ คุณสุจินต์ นิสามณีจิรัส และคุณเกียรติชัย เวชฎาพันธ์

ข้าพเจ้าขอถือโอกาสนี้ กราบขอบพระคุณท่านอาจารย์และขอบคุณพี่ ๆ
 เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ivo ฃ ที่นี้ ที่ให้กำลังใจและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีตลอดมา
 ทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลงได้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
รายการตารางประกอบ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
2. ระเบียบวิธีวิจัย.....	19
3. ครอบคลุม.....	26
4. เครื่องมือ.....	43
5. สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	87
บรรณานุกรม.....	94
ภาคผนวก.....	98
ประวัติผู้เขียน.....	106

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1 แบบของครอบครัว	28
2 ขนาดของครอบครัว	31
3 อายุของหัวหน้าครอบครัวและภรรยา	32
4 อายุแรกสมรสของหัวหน้าครอบครัวและภรรยา	33
5 ระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวและภรรยา	34
6 อาชีพของหัวหน้าครอบครัวและภรรยา	36
7 จำนวนบุตรที่อาศัยอยู่ในบ้าน	37
8 อายุของบุตร	38
9 อาชีพของบุตร	38
10 ระดับการศึกษาของบุตร	39
11 ที่อยู่อาศัยของบิดาจำแนกตามเพศของผู้ให้สัมภาษณ์	51
12 ที่อยู่อาศัยของมารดาจำแนกตามเพศของผู้ให้สัมภาษณ์	51
13 การติดต่อกับบิดาและหรือมารดาจำแนกตามเพศของผู้ให้สัมภาษณ์	55
14 สถานที่พบกับบิดาและหรือมารดาจำแนกตามเพศของผู้ให้สัมภาษณ์	56
15 การติดต่อกับบิดาและมารดาจำแนกตามเพศของผู้ให้สัมภาษณ์	57
16 สถานที่พบกับบิดาและมารดาจำแนกตามเพศของผู้ให้สัมภาษณ์	58
17 ระยะของการติดต่อจำแนกตามระยะทางระหว่างหัวหน้าครอบครัวกับบิดา	60
18 ระยะของการติดต่อจำแนกตามระยะทางระหว่างหัวหน้าครอบครัวกับมารดา	60
19 ระยะของการติดต่อจำแนกตามระยะทางระหว่างภรรยาหัวหน้าครอบครัวกับบิดา	61
20 ระยะของการติดต่อจำแนกตามระยะทางระหว่างภรรยาหัวหน้าครอบครัวกับมารดา	61

ตารางที่

ฉ
หน้า

21	ความดีของการติดต่อกับบิดาและหรือมารดาจำแนกตามเพศของผู้ให้สัมภาษณ์	62
22	ความดีของการติดต่อกับบิดาและมารดาจำแนกตามเพศของผู้ให้สัมภาษณ์	64
23	ความดีของการติดต่อกับบิดาและมารดาจำแนกตามระยะทางระหว่างหัวหน้าครอบครัวกับบิดา	65
24	ความดีของการติดต่อกับมารดาและมารดาจำแนกตามระยะทางระหว่างหัวหน้าครอบครัวกับมารดา	66
25	ความดีของการติดต่อกับบิดาและมารดาจำแนกตามระยะทางระหว่างภรรยาหัวหน้าครอบครัวกับบิดา	66
26	ความดีของการติดต่อกับมารดาและมารดาจำแนกตามระยะทางระหว่างภรรยาหัวหน้าครอบครัวกับมารดา	67
27	ที่อยู่อาศัยของพี่น้องจำแนกตามเพศของผู้ให้สัมภาษณ์	68
28	การติดต่อกับพี่น้องจำแนกตามเพศของผู้ให้สัมภาษณ์	68
29	ความดีของการติดต่อกับพี่น้องจำแนกตามเพศของผู้ให้สัมภาษณ์	69
30	ระยะของการติดต่อกันระหว่างหัวหน้าครอบครัวกับพี่น้องจำแนกตามระยะทาง	70
31	ระยะของการติดต่อกันระหว่างภรรยาหัวหน้าครอบครัวกับพี่น้องจำแนกตามระยะทาง	70
32	ความดีของการติดต่อกันระหว่างหัวหน้าครอบครัวกับพี่น้องจำแนกตามระยะทาง	71
33	ความดีของการติดต่อกันระหว่างภรรยาหัวหน้าครอบครัวกับพี่น้องจำแนกตามระยะทาง	71

ตารางที่

๕

หน้า

34	อัตราส่วนร้อยละของการแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือระหว่างผู้ให้
สัมพันธกับญาติพี่น้องจำแนกตามรูปแบบของความช่วยเหลือ	76
35	อัตราส่วนร้อยละของการให้ความช่วยเหลือจำแนกตามรูปแบบของ
ความช่วยเหลือ	78
36	อัตราส่วนร้อยละการรับความช่วยเหลือจำแนกตามรูปแบบของ
ความช่วยเหลือ	81